

Bruxelles, 5. lipnja 2025.
(OR. en)

9876/25

POLMAR 40
POLGEN 61
CLIMA 194
COMAR 25
ENV 456
ENER 197
MAR 93
MARE 24
PECHE 157
PROCIV 63
RELEX 709
RECH 259
SUSTDEV 41
TRANS 223

POP RATNA BILJEŠKA

Od: Glavna tajnica Europske komisije, potpisala direktorica Martine
DEPREZ

Datum primitka: 5. lipnja 2025.

Za: Thérèse BLANCHET, glavna tajnica Vijeća Europske unije

Br. dok. Kom.: COM(2025) 281 final

Predmet: KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU,
EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I
ODBORU REGIJA
Europski pakt o oceanima

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2025) 281 final.

Priloženo: COM(2025) 281 final

Bruxelles, 5.6.2025.
COM(2025) 281 final

**KOMUNIKACIJA KOMISIJE EUROPSKOM PARLAMENTU, VIJEĆU,
EUROPSKOM GOSPODARSKOM I SOCIJALNOM ODBORU I ODBORU REGIJA**

Europski pakt o oceanima

Europski pakt o oceanima

Oceani i mora ključni su za život na Zemlji, blagostanje, konkurentnost, sigurnost i održivu budućnost. Od presudne su važnosti za energiju, podatke i strateške resurse te za reguliranje Zemljine klime.

Europska unija upravlja najvećim zajedničkim pomorskim područjem na svijetu, koje obuhvaća 25 milijuna km² isključivih gospodarskih pojaseva u njezinim državama članicama, najudaljenijim regijama¹ i prekomorskim područjima. Budući da ima obalu dugu otprilike 70 000 km i da 40 % njegova stanovništva živi na području koje je od mora udaljeno najviše 50 km, EU ima ključan interes za pomorska pitanja. Pomorske granice Unije protežu se do Kariba, Atlantika i Indijskog oceana, u kojima se nalaze njezine najudaljenije regije. Njezino plavo gospodarstvo izravno podupire gotovo pet milijuna radnih mjesta i doprinosi gospodarstvu EU-a s više od 250 milijardi EUR bruto dodane vrijednosti godišnje². Otprilike 74 % vanjske trgovine EU-a odvija se pomorskim putovima, a 99 % međukontinentalnog internetskog prometa teče podvodnim komunikacijskim kabelima.

Istodobno se zdravlje naših oceana pogoršava zbog kumulativnih utjecaja klimatskih promjena, onečišćenja i prekomjernog iskorištavanja morskih resursa. Ti izazovi povezani s okolišem dodatno se pogoršavaju uslijed sve većih geopolitičkih napetosti zbog kojih se dovodi u pitanje kooperativno upravljanje i ugrožava naša sigurnost. Sloboda plovidbe i sloboda djelovanja na moru sve se više osporavaju, a ključna pomorska infrastruktura ugrožena je. Hibridne prijetnje, kibernetički napadi i sigurnost na moru nadilaze državne granice. Zaštita europskih granica i infrastrukture postala je prioritet.

Kako bi se riješila sva ta pitanja i ojačalo vodstvo Europe u politikama u području oceana, Europskim paktom o oceanima prvi će se put utvrditi holistički pristup koji obuhvaća sva područja politika i koji će se nadovezati na postojeće zakonodavstvo i inicijative. Njime se uvodi jedinstveni referentni okvir usmjeren na racionaliziranje postupaka koordinacije, pojednostavnjenje obveza izvješćivanja i utvrđivanje strategije za dosljedniju provedbu postojećeg zakonodavstva i postizanje ciljeva politike u svim sektorima. Njime se postavljaju temelji za **Uniju oceana**, uključujući Akt o oceanima koji se temelji na postojećoj Direktivi o prostornom planiranju morskog područja, i iskorištava se golem potencijal oceana za otpornost, neovisnost u opskrbi hranom, opskrbu energijom, sigurnost i konkurentnost Europe. Njime će se također ojačati suradnja s međunarodnim inicijativama.

Paktom će se doprinijeti ostvarenju šest prioriteta, a to su:

- zaštita i obnova zdravlja oceana,
- poticanje održive konkurentnosti plavoga gospodarstva,
- potpora obalnim i otočnim zajednicama te najudaljenijim regijama,
- unapređenje istraživanja oceana, znanja, vještina i inovacija,
- jačanje pomorske sigurnosti i obrane kao preduvjeta te
- jačanje oceanske diplomacije EU-a i međunarodnog upravljanja utemeljenog na pravilima.

¹ Francuska Gijana, Guadeloupe, Martinique, Mayotte, otok Réunion i Saint-Martin (Francuska), Azori i Madeira (Portugal) te Kanarski otoci (Španjolska).

² Europska komisija (2025.). Izvješće o plavom gospodarstvu EU-a za 2025.

Pakt je usmjeren na holistički pristup i suradnju među državama članicama, regijama i relevantnim dionicima, uključujući ribare, djelatnike u području plavoga gospodarstva, inovatore, ulagače, znanstvenike i civilno društvo. Pakt o oceanima ažurirat će se prema potrebi.

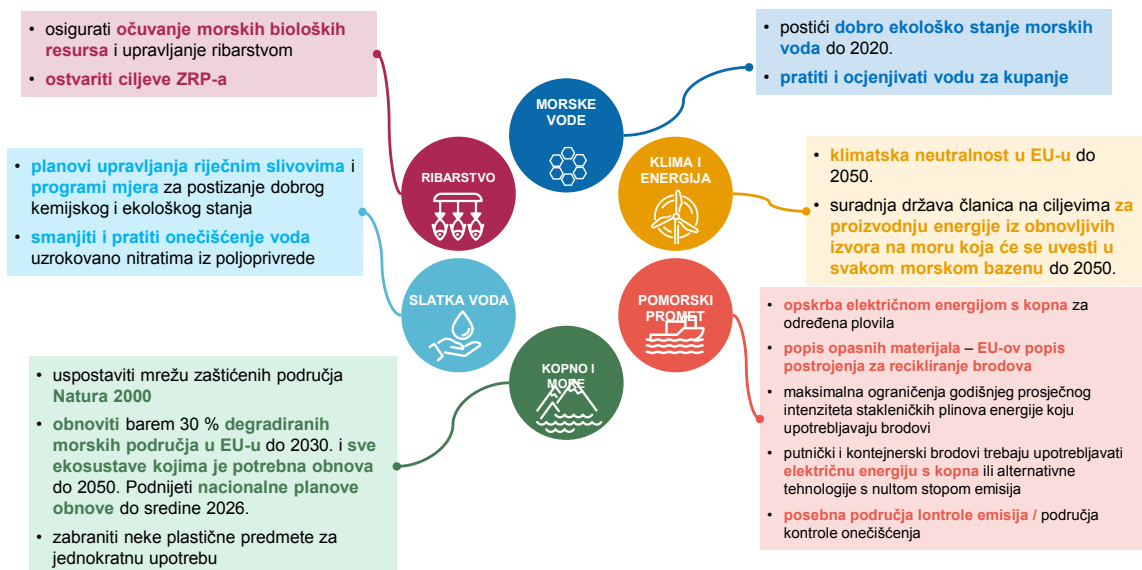
1. Ojačani okvir upravljanja

Snažan okvir upravljanja potreban je kako bi se uskladile mjere na razini Unije te na regionalnoj, nacionalnoj i lokalnoj razini u različitim morskim bazenima, u što će biti uključene države članice EU-a i treće zemlje.

1.1. Provedba ciljeva povezanih s oceanima

Osim izravno relevantnog zakonodavstva kao što su Uredba o zajedničkoj ribarstvenoj politici, Okvirna direktiva o morskoj strategiji ili Direktiva o prostornom planiranju morskog područja, zakonodavstvom i politikama EU-a utvrđen je čitav niz obvezujućih i željenih ciljeva za očuvanje oceana i održivo upravljanje oceanima. Ojačano upravljanje trebalo bi olakšati provedbu takvih ciljeva i zajamčiti dosljednu provedbu postojećeg zakonodavstva.

CILJEVI POVEZANI S OCEANIMA U ZAKONODAVSTVU I POLITIKAMA EU-a – izbor

Slika: odabrani obvezujući ciljevi povezani s oceanima u zakonodavstvu EU-a.

Na temelju savjetovanja s relevantnim dionicima **Komisija će do 2027. predložiti „Akt o oceanima”, koji će se temeljiti na reviziji Direktive o prostornom planiranju morskog područja.** Njime će se nastojati ojačati i modernizirati prostorno planiranje morskog područja kao strateškog instrumenta u službi prioriteta Pakta o oceanima i njihove provedbe, posebno povećanom međusektorskom koordinacijom na nacionalnoj razini i bolje organiziranim pristupom na razini morskog bazena. **Akt će sadržavati upućivanja na relevantne ciljeve kako bi ih se moglo utvrditi na jednom mjestu te će olakšati njihovu dosljednu i djelotvornu provedbu.**

Komisija će raditi i na pojednostavnjenju i sinkronizaciji obveza izvješćivanja povezanih s oceanima za države članice u postojećem zakonodavstvu kako bi se povećala pravna jasnoća i usklađenost politika uz istodobno smanjenje administrativnog opterećenja. Nadalje, procijenit će načine za potporu provedbi obveza povezanih s oceanima.

Komisija će u svrhu praćenja i izvješćivanja o napretku u pogledu relevantnih pokazatelja i ciljeva Pakta izraditi javni „popis pokazatelja Pakta EU-a o oceanima”, koji će se ugraditi u redovito Izvješće o stanju Pakta o oceanima, pri čemu će se iskoristiti postojeća izvješća i sredstva kao što su Opservatorij EU-a za plavo gospodarstvo, Svemirski program EU-a, uključujući Copernicus, i digitalni alati, te uzeti u obzir načelo „samo jednom”.

Bliska suradnja s relevantnim dionicima na svim politikama povezanim s oceanima bit će od ključne važnosti. Komisija će po uzoru na Europski odbor za poljoprivredu i hranu osnovati **Odbor za oceane** na visokoj razini, koji će se sastojati od predstavnika relevantnih sektora povezanih s oceanima. Odbor će imati ključnu ulogu da pruža potporu Komisiji u njezinoj zadaći praćenja i osiguravanja djelotvorne provedbe Pakta o oceanima.

1.2. Suradnja na regionalnoj razini

Ograničeni oceanski prostor pod pritiskom je zbog sve većeg broja pomorskih djelatnosti, uključujući energiju na moru, ribarstvo i akvakulturu, pomorski promet, rekreaciju i obalni turizam i drugo. Iako neke aktivnosti iziskuju posebna područja, ubuduće je potrebna snažnija koordinacija planiranja kojom se uspostavlja ravnoteža između pojedinačnog i zajedničkog iskorištavanja mora unutar njegovih ekoloških granica s jedne strane i očuvanja s druge strane. Tako se potiče supostojanje raznih pomorskih djelatnosti, pri čemu se prednost daje uključivosti, pravednosti i solidarnosti.

EU podupire regionalnu suradnju u području ribarstva, šireg plavoga gospodarstva i zaštite okoliša regionalnim okvirima kao što su regionalne organizacije za upravljanje ribarstvom i regionalne konvencije o moru, koje su ključne za provedbu zajedničke ribarstvene politike (ZRP) i Okvirne direktive o morskoj strategiji. Unaprjeđenju održivog plavoga gospodarstva pridonijele su i četiri inicijative na razini morskog bazena. Taj je trud usto nadopunjen fleksibilnim okvirima za suradnju kao što su Unija za Mediteran, Istočno partnerstvo i regionalna suradnja u crnomorskom bazenu.

EU treba podići postojeće oblike suradnje na višu razinu i povećati sinergiju kako bi optimizirao korištenje svojeg morskog prostora. Prakse koje obuhvaćaju više načina iskorištavanja i područja koja uključuju odobalne vjetroelektrane, uz druge tehnologije čiste energije, prakse očuvanja i obnove, ribolov ili održivu akvakulturu obećavajući su putovi za budućnost.

Predstojećim prijedlogom „Akta o oceanima” poticat će se države članice da prijeđu s nacionalnog pristupa na pristup na razini morskog bazena. U tom će ih se pogledu poticati na suradnju sa susjednim zemljama u okviru postojećih tijela za regionalnu suradnju i makroregionalnih strategija EU-a, kao i na nadogradnju oglednih projekata na razini bazena/sliva u okviru misije EU-a „Obnova naših oceana i voda”.

Nastavno na „Akt o oceanima”, posebna pozornost pridat će se:

- **Baltičkom moru** kao hitnom prioritetu: Komisija će 2025. organizirati **dogaćanje na visokoj razini „Naš Baltik”** kao polazište za obnovljeni, holistički pristup rješavanju pitanja ekosustava, onečišćenja s kopna i mora, jačanja sigurnosti, upravljanja okolišem i ribarstvom te potpore obalnim zajednicama u suradnji sa Strategijom EU-a za regiju Baltičkog mora i postojećim regionalnim tijelima,

- novom **Strateškom pristupu Crnom moru**, kojim se utvrđuje politički okvir usmjeren na budućnost koji je osmišljen za rješavanje regionalnih pitanja u okviru uzajamno korisnih partnerstava. Donesen je u svibnju 2025.³, a obuhvaća mjere usmjerene na: (1.) jačanje sigurnosti, stabilnosti i otpornosti, (2.) poticanje održivog rasta i blagostanja, među ostalim promicanjem plavoga gospodarstva, (3.) promicanje zaštite okoliša, otpornosti i pripravnosti na klimatske promjene te civilne zaštite – s posebnim naglaskom na obalnim područjima,
- novom **Paktu za Sredozemlje**, kojim će se otvoriti put prema zajedničkom prostoru mira, blagostanja i stabilnosti u sredozemnoj regiji, nadovezujući se na temelje agende za Sredozemlje iz 2021. Komisija će u suradnji s Unijom za Mediteran podupirati izradu strategije za plavo gospodarstvo na razini morskog bazena za istočno Sredozemlje, u kojem trenutačno nema posebne strukture za suradnju, na temelju formata inicijative WestMED i u suradnji s postojećim regionalnim tijelima te
- **Arktiku**, posebno Arktičkom oceanu, koji je ključan za globalnu klimu i morsku bioraznolikost, sigurnost i povezanost: politika EU-a za Arktik služi kao model za njegovu oceansku diplomaciju, suradnju i multilateralizam te razvoj održivog plavoga gospodarstva. Komisija će nastaviti surađivati s Grenlandom, Farskim Otcima, Islandom i Norveškom, podržavati standarde EU-a i razmjenjivati najbolje prakse na globalnoj razini.

Komisija će dati prednost stabilnom i predvidljivom pristupu svim susjednim vodama kojim se osigurava pošteno i pravedno iskorištavanje morskih resursa.

1.3. Omogućavanje financijske potpore

Financiranje za oceane

Za inicijative u okviru Pakta o oceanima potrebna su ulaganja i financiranje iz privatnih i javnih izvora. Integrirani pristup financiranju i politikama relevantnima za oceane obuhvatit će niz elemenata: očuvanje morskih bioloških resursa kao jednu od pet isključivih nadležnosti EU-a, obnovu morske bioraznolikosti, upravljanje i inovacije u djelatnostima ribarstva i održive akvakulture, aktivnosti provedbe ZRP-a, znanje o oceanima, pomorsku sigurnost, sigurnost opskrbe hranom, razvoj i širenje konkurentnog i održivog plavoga gospodarstva, uključujući energiju na moru i energiju oceana, biotehnologiju i desalinizaciju, zaštitu podvodne kulturne baštine, podupiranje drugih sektora i industrija plavoga gospodarstva kako bi postali klimatski neutralni, uvođenje pametnih rješenja, kao i podupiranje prostornog planiranja pomorskog područja.

Države članice potiče se da dio prihoda koje ostvaruju iz sustava EU-a za trgovanje emisijama (ETS), koji sad obuhvaća emisije iz pomorskog prometa, ulože u dekarbonizaciju pomorskog sektora, među ostalim poboljšanjem energetske učinkovitosti brodova, luka, inovativnih tehnologija i infrastrukture.

Ulaganje u plavo gospodarstvo i inovacije

Europska **start-up i scale-up poduzeća** koja pokreću inovacije u području plavoga gospodarstva suočavaju se sa znatnim izazovima kao što su ograničen pristup rizičnom kapitalu

³ Zajednička komunikacija „Strateški pristup Europske unije crnomorskoj regiji”, JOIN(2025) 135 final.

i regulatorne prepreke. Procjenjuje se da MSP-ovima u području plavoga gospodarstva u EU-u nedostaju financijska sredstva u iznosu od 60 do 70 milijardi EUR⁴. Sredstva EU-a sama po sebi ne bi bila dovoljna da se nadoknadi manjak sredstava za ulaganja. Stoga je ključno udružiti javne i privatne izvore.

Programom Europske komisije **InvestEU**, u okviru kojeg EIB, nacionalne razvojne banke i multilateralne financijske institucije osiguravaju jamstva, mobiliziraju se privatna ulaganja za potporu širokom spektru ulaganja u plavo gospodarstvo u različitim fazama. Relevantna ulaganja okvirno sežu od tehnologija ili rješenja za okolišnu održivost do energije iz obnovljivih izvora na moru, ozelenjivanja luka i pomorskog prometa, akvakulture, obalnog razvoja, turizma i kružnog gospodarstva. Uključuju i ulaganja u istraživanje, razvoj i inovacije za strateške oceanske i satelitske tehnologije, digitalizaciju, primjene umjetne inteligencije, naprednu proizvodnju i podvodnu robotiku. U okviru programa InvestEU dosad je pružena potpora za ulaganja u vrijednosti većoj od 15 milijardi EUR. U budućnosti će se u okviru programa InvestEU nastaviti podupirati projekti za ulaganja u području plavoga gospodarstva financiranjem i savjetodavnim uslugama do kraja programskog razdoblja.

Platforma BlueInvest ima središnju ulogu u nastojanjima EU-a za potporu plavom gospodarstvu. Njome se do 2028. nastoje mobilizirati javna i privatna ulaganja u vrijednosti većoj od milijarde eura. Njome se, među ostalim, vlasnički proizvodi u okviru programa InvestEU Europskog investicijskog fonda koriste za potporu fondovima poduzetničkog kapitala koji su usmjereni na projekte plavoga gospodarstva. Istodobno, BlueInvest ubrzava rast poslovanja europskih MSP-ova i *start-up* poduzeća tako što im omogućuje izgradnju kapaciteta i spremnost za ulaganja te pruža potporu pri prikupljanju sredstava⁵. Financiranje i savjetodavna potpora u okviru platforme BlueInvest pojačat će se zahvaljujući obnovljenom naglasku na plavom gospodarstvu u Paktu o oceanima.

Nova Strategija EU-a za *start-up* i *scale-up* poduzeća⁶, kojima se EU nastoji pozicionirati kao najbolje mjesto na svijetu za pokretanje i rast poduzeća koja se temelje na tehnologiji, obuhvaćat će i plavu tehnologiju. Pogodovat će plavom gospodarstvu, posebno regulatornim pojednostavnjenjem, među ostalim u okviru „28. režima”⁷, potporom inovacijama te upravljanju talentima i razvoju vještina, kao i integracijom sa širim inicijativama EU-a.

Tematska platforma za pametnu specijalizaciju za održivo plavo gospodarstvo razradit će se kao sredstvo za poticanje inovacijskih ekosustava u državama članicama i regijama te za privlačenje ulaganja u inovacije kako bi se povećala konkurentnost sektorâ plavoga gospodarstva.

⁴ [Study to support investment for the sustainable development of the Blue economy](#), Ured za publikacije EU-a, 2018.

⁵ https://maritime-forum.ec.europa.eu/theme/investments/blueinvest_en.

⁶ „Strategija EU-a za *start-up* i *scale-up* poduzeća. Odaberi Europu za pokretanje i širenje poslovanja”, COM(2025) 270 final.

⁷ U okviru 28. režima utvrdit će se jedinstven skup pravila, potencijalno na progresivan i modularan način. On bi uključivao korporativni pravni okvir EU-a koji se temelji na rješenjima zasnovanim na načelu „digitalizacija kao standard” te će pomoći poduzećima da prevladaju prepreke pri osnivanju i poslovanju na cijelom jedinstvenom tržištu. Kako bi se to postiglo, pojednostavnit će se primjenjiva pravila i smanjiti troškovi neuspjeha razmatranjem posebnih aspekata u relevantnim područjima prava, uključujući pravo o nesolventnosti te radno i porezno pravo.

Komisija će nastaviti **suradivati s Grupom Europske investicijske banke** i drugim partnerima u provedbi programa InvestEU kako bi se **potaknula privatna ulaganja i smanjio rizik privatnog kapitala**, uključujući:

- **jačanje otpornosti obalnih zajednica** i ostvarivanje ekoloških, klimatskih, gospodarskih i društvenih koristi financiranjem koje osigurava EU iz strukturnih i kohezijskih fondova, kao i programa Obzor Europa, uključujući programe Misije o oceanima i zajmove EIB-a,
- poticanje daljnjih ulaganja u inovacije povezane s oceanima pokretanjem **Inicijative mapiranja ulaganja**, kojom će se utvrditi financijska rješenja za ubrzavanje uvođenja novih tehnologija u plavo gospodarstvo te
- **jačanje savjetodavne potpore** u okviru inicijative *Blue Champions* kako bi se poboljšala spremnost za ulaganja i pronašla financijska rješenja za inovatore u području oceana te za brže uvođenje novih tehnologija i rezultata znanosti.

Glavne mjere – upravljanje:

- Akt o oceanima
- Popis pokazatelja Pakta EU-a o oceanima
- Odbor za oceane

Financiranje

- Jačanje otpornosti obalnih zajednica financiranjem koje osigurava EU i zajmovima EIB-a
- Jačanje financijske i savjetodavne potpore u okviru programa BlueInvest

2. Integrirani pristup zdravlju i održivosti oceana

EU je postavio važne ciljeve i pokrenuo inicijative koje su dovele do napretka u području zdravlja oceana. Međutim, degradacija morskog okoliša se nastavlja, a ocean i raznolikost života koji o njemu ovisi i dalje su ranjivi. Primjerice, na koraljne grebene, u kojima obitava četvrtina svih morskih vrsta, sve više utječu zagrijavanje voda i promjene u kemiji oceana, koji oslabljuju njihovu otpornost. Mnoga morska staništa i morska kulturna baština, od livada morske trave do mangrova, i dalje su izloženi pritiscima uzrokovanim ljudskim djelovanjima na kopnu i moru koja doprinose klimatskim promjenama. Poboljšanje i održavanje zdravlja oceana zahtijevaju predanost, inovacije i suradnju na svim razinama, uključujući globalnu razinu⁸.

U ovoj se Komunikaciji predlažu mjere koje se temelje na četiri ključna načela: pristupu „od izvora do mora” za suzbijanje onečišćenja, načelu predostrožnosti, znanstveno utemeljenom pristupu odlukama o politikama te pristupu utemeljenom na ekosustavima.

⁸ Vidjeti odjeljak 7.

2.1. Ocean kao saveznik u borbi protiv klimatskih promjena

Ocean je najveći ponor ugljika na našem planetu, koji apsorbira 30 % antropogenih emisija ugljika. Ima ključnu ulogu u reguliranju klime, sequestraciji ugljika i ublažavanju klimatskih promjena. Na njegov kapacitet u tom pogledu negativno utječu porast temperature, gubitak bioraznolikosti, zakiseljavanje i deoksigenacija.

S druge strane, obnova morskih ekosustava i obnova bioraznolikosti mogu doprinijeti usporavanju globalnog zagrijavanja povećanjem funkcije oceana za hvatanje ugljika. Zagrijavanje i zakiseljavanje oceana uglavnom su uzrokovani emisijama ugljika koje nastaju izgaranjem fosilnih goriva. Stoga je za borbu protiv zagrijavanja i zakiseljavanja oceana ključno ostvarivanje naših klimatskih ciljeva i sudjelovanje u klimatskoj diplomaciji kako bi se druge velike onečišćivače potaknulo da smanje svoje emisije stakleničkih plinova. Osim toga, proizvodnjom energije iz obnovljivih izvora na moru pridonosi se smanjenju emisija stakleničkih plinova koje bi inače prouzročile zagrijavanje oceana i ugrozile zdravlje i blagostanje oceana te se smanjuje ovisnost Europe o fosilnim gorivima, uključujući fosilna goriva koja se crpe s morskog dna, s obzirom na rizike za morske ekosustave, uključujući morsko dno, te se tako jačaju energetska sigurnost i suverenitet EU-a u skladu s ciljem klimatske neutralnosti EU-a.

Komisija će podupirati države članice u planiranju i provedbi mjera za obnovu degradiranih obalnih i morskih staništa kako bi se postigao pravno obvezujući cilj iz Uredbe o obnovi prirode da se do 2030. najmanje 20 % morskih područja EU-a obuhvati potrebnim mjerama, a do 2050. svi ekosustavi koje je potrebno obnoviti.

Komisija će podupirati obalne zajednice u izgradnji novih poslovnih modela koji koriste prirodu i ljudima, uključujući europske rezerve plavog ugljika, uzimajući u obzir smjernice UNFCCC-a⁹.

2.2. Zaštita i obnova morskih organizama i ključnih usluga ekosustava oceana

Pritisци na oceane štete morskim ekosustavima i bioraznolikosti te utječu na obalne zajednice, ribarstvo i druge morske aktivnosti.

Zaštićena morska područja

Mreža dobro povezanih zaštićenih morskih područja kojima se djelotvorno upravlja ima ključnu ulogu u zaštiti i obnovi ekosustava i prehrambenih mreža jer podupire obalne zajednice i ribare tako što doprinosi obnovi morskih organizama. EU je proširio svoju mrežu zaštićenih morskih područja na 12,3 % svojih voda, ali države članice potiču se da ubrzaju nastojanja za postizanje cilja Strategije EU-a za bioraznolikost do 2030. da se pravno zaštiti 30 % i strogo zaštiti 10 % njegovih mora. To podrazumijeva predlaganje planova upravljanja za svako zaštićeno morsko područje, koji se temelje na znanstvenim spoznajama, uz sudjelovanje svih lokalnih dionika, uključujući ribare, kojima se nastoje pronaći rješenja za posebne značajke predmetnih zaštićenih morskih područja u ekološki značajnim područjima. To bi trebalo uključivati utvrđivanje, na pojedinačnoj osnovi, ribolovnih tehnika kompatibilnih s očuvanjem ciljanih vrsta i staništa u predmetnim zaštićenim morskim područjima.

⁹ Okvirna konvencija Ujedinjenih naroda o promjeni klime.

Komisija će stoga raditi na djelotvornoj provedbi i izvršenju postojećeg zakonodavstva EU-a, posebno direktiva o pticama i staništima, Okvirne direktive o morskoj strategiji i Uredbe o obnovi prirode, uključujući primjenu novih tehnologija za olakšavanje nadzora i praćenja.

Održivo upravljanje pomorskim djelatnostima

Izvan zaštićenih morskih područja, za postizanje čistog, zdravog i produktivnog mora te, u konačnici, „dobrog stanja okoliša”¹⁰ za sve morske vode EU-a ključan je pristup upravljanju aktivnostima na moru, kao i aktivnostima na kopnu koje utječu na more, koji se temelji na ekosustavima kako je navedeno u Okvirnoj direktivi o morskoj strategiji.

Unatoč napretku, u nedavnoj evaluaciji Okvirne direktive o morskoj strategiji¹¹ istaknuto je da su potrebni daljnji koraci za potpuno postizanje dobrog stanja okoliša u svih 11 deskriptora iz Okvirne direktive o morskoj strategiji, uključujući povećanje financijskih ulaganja za provedbu potrebnih mjera. **Komisija će revidirati Okvirnu direktivu o morskoj strategiji kako bi se ubrzao napredak u postizanju okolišnih ciljeva, pojednostavnila provedba i smanjilo administrativno opterećenje povezano s izvješćivanjem i upravljanjem podacima.**

Borba protiv onečišćenja mora i slatkih voda

Morski i obalni ekosustavi izloženi su znatnim prijetnjama zbog onečišćenja, uključujući hranjive tvari iz aktivnosti na kopnu i moru: poljoprivredno otjecanje, kemijske zagađivače, plastiku i mikroplastiku. Zbog toga mjere trebaju biti usmjerene na cijeli ciklus vode na kopnu i moru. Komisija će nastojati riješiti problem izvorâ onečišćenja s kopna jačanjem pristupa „od izvora do mora” u okviru **Strategije za otpornost vodoopskrbe** i podupirati obalne zajednice u borbi protiv onečišćenja s kopna, pri čemu prepoznaje njihovu ulogu u sprečavanju degradacije morskih ekosustava uzrokovane onečišćenjem kopna.

Na temelju zahtjeva za smanjenje onečišćenja kako bi se postiglo dobro stanje okoliša mora EU-a, Akcijskim planom EU-a za postizanje nulte stope onečišćenja utvrđuju se ambiciozni ciljevi kao što je smanjenje plastičnog smeća u oceanu za 50 % i gubitaka hranjivih tvari za 50 % do 2030., uz snažnu financijsku potporu iz programa Obzor Europa, uključujući misiju „Obnova naših oceana i voda”. Komisija podsjeća na mogućnost da države članice podupiru aktivne ili pasivne programe prikupljanja morskog smeća u okviru nacionalnih programa Europskog fonda za pomorstvo, ribarstvo i akvakulturu (EFPRA).

Djelotvorno upravljanje hranjivim tvarima i znatno smanjenje onečišćenja, uključujući mikroplastiku, PFAS-ove i druge kemikalije, ključni su za jačanje zdravlja oceana. Komisija će nastaviti financirati i istraživanja i inovacije u području upravljanja hranjivim tvarima i mikroplastike. Nadalje, u okviru zajedničke poljoprivredne politike (ZPP) nastaviti će se poticati održiva poljoprivreda, među ostalim kako bi se doprinijelo smanjenju viška hranjivih tvari.

Kad je riječ o onečišćenju mora, pomorski promet i dalje je jedan od njegovih glavnih izvora jer doprinosi emisijama, ispuštanju, otpadu i podvodnoj buci. Korjenitim promjenama u pomorskom prometu u smjeru klimatske neutralnosti i nulte stope onečišćenja može se ograničiti učinak na morske organizme te doprinijeti zadržavanju i povećanju konkurentnosti

¹⁰ Članak 3. stavak 5. [Okvirne direktive o morskoj strategiji](#), što je dodatno utvrđeno u [Odluci Komisije \(EU\) 2017/848 o utvrđivanju kriterija i metodoloških standarda za dobro stanje okoliša morskih voda](#).

¹¹ [Izvjješće o Komisijinoj ocjeni programa mjera država članica kako su ažurirani na temelju članka 17. Okvirne direktive o morskoj strategiji \(2008/56/EZ\)](#).

EU-a¹². Iako se postojećim zakonima smanjilo onečišćenje s brodova, potrebno je poduzeti daljnje mjere kako bi se ograničilo ispuštanje u zrak i vodu te spriječilo izlivanje plastičnih peleta¹³.

Komisija će stoga:

- ojačati uslugu CleanSeaNet¹⁴ kako bi države članice mogla upozoriti na veći broj vrsta onečišćujućih tvari s brodova, npr. otpadne vode, smeće, izgubljeni kontejneri. Države članice trebale bi razraditi postupke provjere i dostupnost podataka. Nadovezujući se na rad koji je EU pokrenuo u okviru Okvirne direktive o morskoj strategiji u pogledu podvodne buke, Komisija će podupirati koaliciju velikih ambicija za tihe oceane, uz promicanje ambicioznih i praktičnih rješenja kojima će se smanjiti buka u oceanu te
- surađivati s partnerima na potpunoj provedbi odluka u okviru Međunarodne pomorske organizacije (IMO) za smanjenje onečišćenja iz pomorskog prometa.

Glavne mjere¹⁵:

- Revizija Okvirne direktive o morskoj strategiji
- Europske rezerve plavog ugljika i novi poslovni modeli za obalne zajednice
- Poticanje država članica na određivanje i upravljanje zaštićenim morskim područjima

3. Jačanje održivog plavoga gospodarstva i njegove konkurentnosti

Plavo gospodarstvo EU-a ima vrlo velik gospodarski i transformacijski potencijal. Dio je šire europske industrijske i sigurnosne strategije te obuhvaća i. tradicionalne sektore ribarstva, akvakulture, pomorskog prometa i obalnog turizma, ii. nove sektore i sektore u nastajanju u području obnovljive energije, plave biotehnologije, podvodne robotike i promatranja oceana te iii. globalne predvodnike u području oceanske tehnologije, koji se temelje na istraživanju i inovacijama u području umjetne inteligencije, čiste tehnologije i duboke tehnologije. Regenerativno plavo gospodarstvo kojim se obnavljaju oceani uz istodobno poticanje razvoja, socijalne uključenosti i jednakosti obuhvaća revitalizaciju morskih resursa i prirodnih sustava oceana.

U skladu s Kompasom konkurentnosti i Planom za čistu industriju EU mora ojačati svoju konkurentnost i ubrzati stratešku tranziciju u tradicionalnim sektorima plavoga gospodarstva i sektorima u nastajanju, s posebnim naglaskom na dekarbonizaciji i ekspanziji inovacija. To znači podupiranje naših sektora ribarstva i akvakulture, uključujući bolje vrednovanje otpada iz vodene biomase, ubrzanje uvođenja čistih plavih tehnologija, podupiranje poslovnih modela kojima se čuvaju ili obnavljaju oceanski ekosustavi i bioraznolikost primjenom

¹² [Zajedničko izvješće EEA-e i EMSA-e 15/2024: Izvješće o okolišu europskog pomorskog prometa za 2025.](#)

¹³ Suzakonodavci su 8. travnja 2025. postigli privremeni dogovor o predloženom nacrtu Uredbe o sprečavanju gubitaka plastičnih peleta radi smanjenja onečišćenja mikroplastikom (COM(2023) 645).

¹⁴ [Satelitske usluge – usluga CleanSeaNet – EMSA – Europska agencija za pomorsku sigurnost \(europa.eu\).](#)

¹⁵ Tom prioritetu pridonose i glavne mjere povezane sa zdravljem oceana iz odjeljka 7.

prirodnih rješenja i proizvoda s negativnim emisijama ugljika te stvaranje odgovarajućih uvjeta za čisti rast. Za postizanje tog cilja potrebna je pametna kombinacija javnog financiranja, privatnih ulaganja, poticajnih propisa, razvoja vještina, razmjene znanja, istraživanja i inovacija te djelotvornog prostornog planiranja morskog područja.

3.1. Potpora sektorima ribarstva i akvakulture za održivu hranu akvatičnog podrijetla te sigurnost i neovisnost opskrbe hranom

Ribarstvo i akvakultura ključni su za opskrbu hranom i sigurnost opskrbe hranom. Međutim, 70 % hrane akvatičnog podrijetla koja se konzumira u EU-u danas potječe iz uvoza¹⁶. Kao dopuna viziji za poljoprivredu i hranu, sveobuhvatna **evaluacija i moguća revizija ZRP-a**, koja obuhvaća i **zajedničku organizaciju tržišta (ZOT)**, i **vizija za ribarstvo i akvakulturu za 2040.** bit će važna prekretnica. Time će se osigurati da ribarstvo i akvakultura, uključujući prerađivački sektor, poboljšaju svoju konkurentnost i otpornost te osiguraju stabilnu opskrbu tržišta EU-a, uz istodobno održavanje pristupa upravljanju ribarstvom koji se temelji na ekosustavu. To će podrazumijevati suradnju s državama članicama kako bi ribolovne aktivnosti postale otporne na buduće promjene i održivije poboljšanjem selektivnosti alata, među ostalim s pomoću inovacija, i smanjenjem negativnih učinaka na morski ekosustav, smanjenjem i, ako je moguće, uklanjanjem slučajnog ulova osjetljivih morskih vrsta. Promicanje načelâ održivosti EU-a na globalnoj razini važno je za jačanje održivosti uvoza i osiguravanje jednakih uvjeta, kako je detaljnije opisano u poglavlju 7.

Komisija će predložiti:

- mjere usmjerene na dekarbonizaciju i modernizaciju ribarske flote, uz potporu Partnerstva za energetska tranziciju za sektor ribarstva i akvakulture¹⁷,
- potporu artizanalnom ribolovu kao prioritet. Relevantne mjere uključuju izdavanje priručnika s najboljim praksama koje bi države članice mogle iskoristiti pri raspodjeli ribolovnih mogućnosti radi veće transparentnosti i promicanja održivog ribarstva, te poseban dijalog o provedbi. Komisija će razmotriti i osnivanje posebnog savjetodavnog vijeća,
- uspostavu Inicijative EU-a za održivu akvakulturu, u kojoj će sudjelovati tijela država članica, predstavnici sektora, druge interesne skupine, istraživačke i inovacijske institucije, poslovni akceleratori i financijske institucije. Njome će se poboljšati suradnja postavljanjem ciljeva i utvrđivanjem mjera, uključujući razvoj projekata usmjerenih na iskorištavanje pomorskog prostora za više namjena,
- povećanje europske proizvodnje algi, među ostalim u okviru nove Strategije za biogospodarstvo koja će se donijeti do kraja 2025., pokretanje Inicijative za inovacije u plavom biogospodarstvu do 2027. i postavljanje dobrovoljnih ciljeva za rast proizvodnje algi u EU-u,
- posebnu političku inicijativu za rješavanje problema **neautohtonih vrsta** koje ugrožavaju ribarstvo i akvakulturu, uključujući mogućnosti za iskorištavanje tih vrsta u slučajevima u kojima su se one već previše proširile,
- smjernice o upravljanju grabežljivcima u okviru provedbe Strateških smjernica za akvakulturu,

¹⁶ Europska komisija (2024.): [The EU Fish Market Report 2024](#) (Izvešće o tržištu ribe u EU-u za 2024.).

¹⁷ [Partnerstvo uspostavljeno nakon Komunikacije Komisije o energetska tranziciji sektora ribarstva i akvakulture EU-a.](#)

- evaluaciju Uredbe o ZOT-u kako bi se ocijenila djelotvornost postojećih pravila o označivanju, uključujući opseg obuhvaćenih proizvoda, njihovo podrijetlo i kanale putem kojih se prodaju, kao što su supermarketi, ribarnice i restorani,
- kampanju na razini EU-a koja će se provesti 2027. o koristima i dodanoj vrijednosti održive „hrane akvatičnog podrijetla” proizvedene u EU-u,
- mjere za održivo upravljanje ribarstvom i jednake uvjete za europske ribare u cijelom svijetu (vidjeti odjeljak 7.),
- evaluaciju i moguću reviziju Uredbe o ZRP-u te
- potporu socijalnoj dimenziji sektora ribarstva i akvakulture (vidjeti odjeljak 3.).

3.2. Jačanje pomorske industrijske baze i luka EU-a kao kritičnih čvorišta

Europska *pomorska proizvodna baza* neophodna je za stratešku autonomiju, blagostanje i sigurnost EU-a. Europska brodogradilišta, dobavljači i pružatelji tehnologije imaju stručno znanje za izgradnju visokovrijednih plovila i razvoj tehnologije za energiju iz obnovljivih izvora na moru. **Kako bi zadržala tu konkurentsku prednost i predvodila globalnu tranziciju na čistu tehnologiju, Komisija će izraditi Industrijsku pomorsku strategiju.**

Luke EU-a strateška su imovina za konkurentnost i sigurnost te djeluju kao pristupne točke za globalnu trgovinu i unutarnje tržište, posebno kao čvorišta europskog pomorskog prostora¹⁸, te vojnu i civilnu mobilnost. Mnoge među njima razvijaju se u centre za dekarbonizaciju, kružnost i inovacije u lancima vrijednosti, čime se podupiru industrijski klasteri. **Kako bi ojačala tu funkciju, Komisija će donijeti novu Strategiju EU-a za luke.**

Ubrzavanje dekarbonizacije sektora *pomorskog prometa* EU-a radi postizanja naših klimatskih ciljeva zahtijeva snažnu provedbu nedavnog proširenja ETS-a, tj. našeg mehanizma određivanja cijena stakleničkih plinova, na pomorski sektor. Zahtijeva se i provedba Uredbe FuelEU Maritime, ključne mjere za smanjenje intenziteta stakleničkih plinova iz goriva, poticanje ulaganja, razvoj infrastrukture za alternativna goriva u lukama i pokretanje koordinacijskih napora u cijelom lancu opskrbe kako bi se postigla ekonomija razmjera. EU se u okviru IMO-a zalaže za ambiciozne globalne mjere kojima bi se osigurali jednaki uvjeti na globalnoj razini. Nedavno dogovoreni Okvir IMO-a za nultu neto stopu emisija važan je korak prema dekarbonizaciji cijelog tog industrijskog sektora. Potpora za digitalizaciju pomorskih operacija, ulaganje u zelene tehnologije i poticanje razvoja zelenih vještina imat će jednako važnu ulogu u osiguravanju dugoročne održivosti i prilagodljivosti pomorske industrije.

Znatna ulaganja u proizvodnju alternativnih goriva, energetske infrastrukturu, električnu energiju s kopna te uvođenje i integraciju novih čistih tehnologija na plovilima ključna su za poticanje otpornosti, dekarbonizacije, inovacija i konkurentnosti u tom sektoru.

3.3. Daljnje jačanje sektorâ plavoga gospodarstva

Tehnologije energije vjetrova na moru i energije oceana ključna su sredstva za postizanje klimatskih ciljeva, povećanje energetske sigurnosti i osiguravanje cjenovno pristupačne energije na kojoj se temelji industrijska konkurentnost u svim industrijskim sektorima i državama članicama. Za ubrzavanje uvođenja potrebna su znatna ulaganja u mrežnu infrastrukturu, uključujući prekogranični odobalni prijenos i energetske tehnologije, uz bolju

¹⁸ [Uredba \(EU\) 2024/1679 o TEN-T-u.](#)

regionalnu suradnju i rješenja za prostorna ograničenja i supostojanje s drugim aktivnostima kao što su ribarstvo i akvakultura.

Kako bi i dalje ostvarivao korist od svojeg globalnog vodećeg položaja u području energije iz obnovljivih izvora na moru i s obzirom na ambiciju da potvrdi vodeći položaj u tehnologijama za energiju oceana, EU bi trebao zadržati konkurentne lance opskrbe, pristup sirovinama i kvalificiranu radnu snagu. Predanost država članica i regionalna suradnja¹⁹ bit će ključni za postizanje tog cilja.

Oceani mogu biti važan izvor genetskih resursa za biogospodarstvo i sirovina. Morske slane vode mogu biti izvor magnezija, litija, bora i vanadija te bi mogle doprinijeti sigurnosti opskrbe tim i drugim metalima primjenom isplativih tehnologija za njihovu oporabu. S obzirom na sve veću potrebu za učinkovitim postrojenjima za desalinizaciju kako bi se zadovoljile potrebe ljudske potrošnje slatke vode i proizvodnje zelenog vodika, izvedivost uporabe metala iz morskih slanih voda istražiti će se u okviru posebnih aktivnosti programa Obzor Europa.

Obalni i pomorski turizam najveći je sektor plavoga gospodarstva i važan izvor prihoda za mnoga obalna područja te se njime diversificiraju izvori prihoda, posebno u ruralnim obalnim i otočnim zajednicama. Na temelju napretka ostvarenog u okviru Tranzicijskog puta za turizam i Europskog programa za turizam 2030. te savjetovanja s dionicima pokrenutog u svibnju 2025. Komisija će u proljeće 2026. predstaviti Strategiju EU-a za održivi turizam. Tom novom strategijom promicati će se prakse koje pogoduju obalnim i otočnim zajednicama te najudaljenijim regijama.

3.4. Jačanje socijalne dimenzije plavoga gospodarstva

Generacijska obnova, sudjelovanje žena, usavršavanje i odgovarajući radni uvjeti ključni su elementi prosperitetnog i privlačnog plavoga gospodarstva.

Novom Strategijom za generacijsku obnovu u području plavoga gospodarstva, koja je planirana za 2027., poticat će se sljedeća generacija kvalificirane radne snage u području istraživanja mora, oceanske tehnologije i održivog ribarstva. Promicat će se obrazovanje, znanje o oceanima i međugeneracijski prijenos znanja. Kako je navedeno u Komunikaciji o Uniji vještina, Komisija će povećati svoj trud za promicanje obrazovanja u području STEM-a²⁰, kojim bi se trebalo podupirati i naprednije znanje o znanostima o moru kao što su inženjerstvo okoliša, morska biologija i kemija. U okviru promicanja STEM-a i saveza europskih sveučilišta i škola trebalo bi pridati veću pozornost plavom gospodarstvu i njegovu potencijalu.

Kako bi se potaknule digitalne i poduzetničke vještine, strategija za generacijsku obnovu u području plavoga gospodarstva uskladit će se s novom **Zajednicom znanja i inovacija (ZZI) u području vodnog, morskog i pomorskog sektora i ekosustavâ**, koja pruža strukturirani okvir na razini EU-a za povezivanje ekosustavâ plavoga gospodarstva, i **Unijom vještina**, uz

¹⁹ Plan međusobnog povezivanja baltičkog energetskeg tržišta (BEMIP), Energetska povezanost središnje i jugoistočne Europe (CESEC), Energetska suradnja na Sjevernom moru (NSEC), Međupovezanost za jugozapadnu Europu.

²⁰ Prirodne znanosti, tehnologija, inženjerstvo i matematika.

podupiranje međusektorskih partnerstava u području plavoga gospodarstva, te s **Vodećom strategijom za međugeneracijsku pravednost**.

U području ribarstva Komisija će se usmjeriti na generacijsku obnovu i povećanje privlačnosti tog zanimanja, među ostalim modernizacijom flote, digitalizacijom i poboljšanom sigurnošću na plovilima. To će uključivati i potporu za usavršavanje i prekvalifikaciju ribara.

Glavne mjere:

- Evaluacija i moguća revizija ZRP-a
- Vizija za ribarstvo i akvakulturu za 2040.
- Industrijska pomorska strategija i Strategija EU-a za luke
- Strategija za generacijsku obnovu u području plavoga gospodarstva

4. Zaštita i osnaživanje obalnih zajednica i otoka

Zdrav ocean pruža obalnom stanovništvu sredstva za život, zaštitu i osjećaj identiteta. Obalne zajednice pokretači su održivog i konkurentnog plavoga gospodarstva na putu prema regenerativnim praksama i imaju ključnu ulogu u osiguravanju zdrave i održive hrane te čiste i cjenovno pristupačne energije iz obnovljivih izvora na moru Europljanima, kao i u povezivanju Europe s ostatkom svijeta. Trebalo bi bolje prepoznati njihovu upravljačku ulogu kao ključnih dionika i aktera u gospodarenju morem.

Obalna područja raznolika su i imaju jedinstvena zemljopisna i prirodna dobra koja pružaju znatne gospodarske mogućnosti, ali su ujedno izvor jedinstvenih izazova. Za iskorištavanje punog potencijala obalnih regija EU-a potrebno je ojačati vodeće obalne zajednice i prevladati nedostatke kad je riječ o regijama koje imaju poteškoća u iskorištavanju prilika.

Obalna područja također su izložena najvećem riziku od klimatskih promjena jer se suočavaju s porastom razine mora, ekstremnim vremenskim uvjetima, erozijom obale, poplavama, prodiranjem soli i smanjenjem bioraznolikosti, uključujući riblje stokove. Očekuje se da će obalne zajednice i najudaljenije regije pojačati prilagodbu i pripravnost na krizu. Komisija će pojačati potporu obalnim zajednicama u provedbi strategija i planiranja prilagodbe, posebno u okviru predstojećeg Plana EU-a za prilagodbu klimatskim promjenama.

Kako bi povećala svoju potporu obalnim zajednicama i u skladu sa Strategijom za Uniju pripravnosti, Komisija će **2026.** predložiti novu **Strategiju EU-a za razvoj i otpornost obalnih zajednica**. Tom će se strategijom obuhvatiti mogućnosti i utvrditi okvir za poticanje lokalnog gospodarskog razvoja i jačanje otpornosti obalnih zajednica. Strategijom će se promovirati kapaciteti za rano upozoravanje i planovi za prilagodbu klimatskim promjenama uz potporu naprednih usluga promatranja i predviđanja.

Njome će se nastojati iskoristiti golem potencijal obalnih zajednica za razvoj i uvođenje novih održivih poslovnih modela, koji doprinose održivom razvoju i konkurentnosti EU-a u cjelini. Podupirat će se mogućnosti diversifikacije prihoda i poticati uključivanje regenerativnih aktivnosti i aktivnosti obnavljanja te znanstvenih i tehnoloških inovacija u promatranju razvoja

i usluga, nadovezujući se na uspjehe projekata lokalnog razvoja pod vodstvom zajednice²¹, pristupa Novog europskog Bauhausa²² i oglednih projekata Misije o oceanima.

S obzirom na posebne izazove s kojima se suočavaju otoci i najudaljenije regije, koji iziskuju prilagođene politike i bolju sinergiju, Komisija je odlučila pokrenuti **savjetovanje o novoj Strategiji za otoke i ažuriranoj Strategiji za najudaljenije regije**.

Posebna pozornost i mjere prilagođene značajkama najudaljenijih regija potrebne su kako bi se prevladala njihova izoliranost i zadovoljile njihove potrebe: jačanje njihove otpornosti i povezanosti, razvoj njihove gospodarske i energetske neovisnosti i neovisnosti opskrbe hranom te zaštita njihove prirodne baštine. Sektor artizanalnog ribolova suočava se s dodatnim izazovima u poslovanju zbog udaljenosti tih regija i izloženosti ekstremnim vremenskim uvjetima. Komisija će za svladavanje tih izazova u ljeto 2025. predložiti reviziju smjernica za ravnotežu flote za ribarska plovila kraća od 12 metara u najudaljenijim regijama na temelju najboljih dostupnih znanstvenih spoznaja.

Nove glavne mjere²³:

- Strategija EU-a za razvoj i otpornost obalnih zajednica
- Savjetovanje o novoj Strategiji EU-a za otoke
- Ažurirana Strategija za najudaljenije regije
- Revizija smjernica za ravnotežu flote za ribarska plovila kraća od 12 metara u najudaljenijim regijama

5. Ključna uloga istraživanja oceana, znanja i vještina za plave inovacije

5.1. Europa kao globalni predvodnik znanosti o oceanima: pokretanje Inicijative za promatranje oceana

Promatranje oceana temelj je cjelokupnog znanja o moru. Njime se dobivaju ključni podaci za vremenske prognoze, strategije ublažavanja i prilagodbe klimatskim promjenama, praćenje ekstremnih događaja, civilnu sigurnost, stanje mora, poplave, pomorski promet, energiju na moru, ribarstvo i akvakulturu te sve više za obranu i sigurnost. Međutim, oceani su i dalje uglavnom neistraženi, prisutan je kritičan nedostatak ili nedostupnost podataka, a postojeće mreže za promatranje pod sve su većim pritiskom.

EU se trenutačno u promatranju oceana u znatnoj mjeri oslanja na suradnju s međunarodnim partnerima. Međutim, uslijed geopolitičkih promjena neki međunarodni partneri povlače se iz znanosti o oceanima, zbog čega dolazi do poremećaja u ključnim podacima i programima promatranja te nepredvidljivosti kad je riječ o dostupnosti povijesnih i budućih ključnih

²¹ [Inforegio – lokalni razvoj pod vodstvom zajednice](#).

²² Transdisciplinarni i participativni pristup Novog europskog Bauhausa i inovativni projekti kao što je [ogledni demonstracijski projekt Bauhaus of the Seas Sails](#) pružaju nacрте za lokalizirane mjere koje uključuju zajednice kako bi se utvrdili i svladali izazovi s kojima se obalna područja suočavaju. U narednim godinama [instrumentom Novog europskog Bauhausa](#) podupirat će se daljnji projekti, među ostalim u obalnim zajednicama.

²³ Tom prioritetu pridonose i glavne mjere iz odjeljka 3.

podataka. Neki skupovi podataka više neće biti dostupni, a drugi se neće održavati ili neće biti dovršeni. Postoji znatan rizik od smanjenja globalne pokrivenosti infrastrukturom za promatranje, zbog čega će se smanjiti dostupnost pouzdanih i točnih informacija donositeljima odluka, građanima i ulagačima.

U rizičnom geopolitičkom svijetu Europa mora postati neovisna i autonomna kad je riječ o svim ključnim infrastrukturama povezanim s oceanima te podatkovnim i informacijskim uslugama, uz istodobno očuvanje i jačanje međunarodne znanstvene suradnje kad god je to moguće.

U Paktu o oceanima predlaže se jačanje europskih nastojanja pokretanjem ambiciozne **Inicijative za promatranje oceana**, među ostalim za obalno i duboko more, kojom bi se obuhvatio cijeli lanac vrijednosti znanja i preuzela vodeća međunarodna uloga, kako bi se pružile ključne informacije svim akterima i sektorima u pomorskom području.

Inicijativa EU-a za promatranje oceana, koja obuhvaća kampanje za promatranje, obradu podataka, infrastrukturu i pružanje ključnih usluga, bit će sljedeće poglavlje u otkrivanju unutarnjeg prostora našeg planeta te će povezati, proširiti, osigurati i upravljati kapacitetima za promatranje oceana.

Inicijativom će se potaknuti i međunarodna znanstvena suradnja s partnerima sličnih stavova, posebno za dovršetak globalnog svrsishodnog sustava promatranja oceana²⁴:

- **osiguravanje povijesnih podataka** dobivenih promatranjem oceana koji su trenutačno ugroženi u bazama podataka sa sjedištem u EU-u djelovanjem u okviru programa Obzor Europa 2025.,
- izrada **nacrta za mapiranje praznina u znanju** do lipnja 2026.,
- razvoj integriranog, visokotehnološkog, troškovno učinkovitog, pouzdanog i sigurnog **sustava promatranja** te
- razvoj **dosljednog i standardiziranog pristupa planiranju i provedbi kampanja promatranja oceana** do 2027.

Inicijativa se temelji na postojećem doprinosu EU-a operativnom znanju o moru. U okviru te inicijative Komisija će razraditi i integrirati dvije vodeće podatkovne usluge EU-a, a to su EMODnet i služba za praćenje morskog okoliša EU-ova programa Copernicus²⁵.

Ona će se ugraditi u **Europski digitalni bliznac oceana (DTO)**, projekt ambicioznog i centraliziranog virtualnog predstavljanja oceana u gotovo stvarnom vremenu dostupnog svim građanima, znanstvenicima i inovatorima, u okviru kojeg će se iznijeti mogući i budući scenariji, prijelomne točke i pokretači promjena za potporu poduzećima u donošenju politika utemeljenih na dokazima. DTO, koji je predsjednica Komisije najavila na sastanku na vrhu „Jedan ocean” 2022. i koji će biti interoperabilan s Digitalnim blizancem Zemljina sustava

²⁴ Podupirat će se i predložena međunarodna platforma za održivost oceana (*International Platform for Ocean Sustainability*, IPOS), vidjeti odjeljak 7.

²⁵ EMODnet objedinjuje *in situ* podatke o promatranju oceana, dok je služba za praćenje morskog okoliša EU-ova programa Copernicus vodeća svjetska digitalna informacijska usluga koja obuhvaća satelitske podatke, najsuvremenije praćenje i predviđanje.

razvijenim u okviru inicijative Odredište Zemlja, trebao bi biti operativan kao program EU-a do 2030.

Inicijativa za promatranje oceana pomoći će partnerima Europe da „odaberu Europu” kao pouzdanog, znanstveno utemeljenog, visokotehnološkog, sigurnog i otvorenog saveznika. Pridonijet će i poboljšanju znanja o oceanima i olakšati informiranost javnosti o pitanjima povezanim s oceanima.

5.2. Istraživanje oceana i inovacije za globalno vodstvo

Strategija za istraživanje i inovacije u području oceana temeljit će se na Okvirnom programu za istraživanje i inovacije te, među ostalim, na europskoj misiji „Obnova naših oceana i voda do 2030.”. Njome će se osigurati pristup „od izvora do mora”²⁶ i nastojati poboljšati postojeće upravljanje prevladavanjem rascjepkanosti inicijativa EU-a u području istraživanja i inovacija, uključujući njihove istraživačke infrastrukture. Time će se prevladati raskorak između istraživanja i inovacija financiranjem usmjerenim na razvoj i uvođenje novih znanja i rješenja.

Komisija će olakšati uspostavu **europske mreže lokacija za testiranje tehnologije oceana** kako bi se ubrzale inovacije i uvođenje ključnih tehnologija oceana.

Transdisciplinarnim pristupima koji uključuju participativno istraživanje i građansko sudjelovanje mogu se osmisliti rješenja za očuvanje oceana i voda, čime se u konačnici podupire dobrobit obalnih zajednica.

Uspostavljenim europskim mehanizmima suradnje, kao što su zajednička programska inicijativa Oceani i partnerstvo za održivo plavo gospodarstvo, mobiliziraju se nacionalna ulaganja i oni će imati važnu ulogu u utvrđivanju i odgovaranju na izazove u području istraživanja i inovacija povezanih s oceanima.

5.3. Jačanje znanja o oceanima i građanskog sudjelovanja

Znanje o oceanima i građansko sudjelovanje potiču razumijevanje utjecaja oceana na nas i našeg utjecaja na oceane, čime se građanima omogućuje da donose utemeljene odluke. Države članice potiču se na promicanje međugeneracijskog dijaloga koji se temelji na participativnim i/ili deliberativnim praksama. Pojam znanja o oceanima bit će povezan sa širim konceptom promicanja znanja o vodama i razumijevanja povezanosti gospodarenja vodama i mora. Samo zajedničkim radom i vrednovanjem raznolikosti svih dionika možemo iskoristiti puni potencijal naših oceana i izgraditi održiviju budućnost za sve.

Komisija će **proširiti Europsku koaliciju EU4Ocean za znanje o oceanima**, u kojoj sudjeluju tisuće organizacija, poduzeća, mladih i školske djece. Koalicija EU4Ocean nastavit će raditi na povećanju znanja o važnosti oceana edukacijom i informiranjem te primjenom uspostavljenih instrumenata kao što je Europski atlas mora, među ostalim u suradnji s konzorcijem „Bauhaus of the Seas Sails”²⁷.

Nadovezujući se na forum Youth4Ocean, Komisija će osnovati **mrežu mladih ambasadora EU-a za oceane i međugeneracijsku mrežu** kako bi se uključili mladi stručnjaci za oceane i

²⁶ Osiguravanje odgovarajućih veza i usklađenosti sa Strategijom za istraživanje i inovacije u području otpornosti vodoopskrbe.

²⁷ <https://bauhaus-seas.eu/>.

zagovornici održivosti oceana iz cijelog EU-a i svijeta. Razvoj karijera stručnjaka za oceane na početku karijere poduprijet će se u okviru novog **plavog međugeneracijskog programa** Sveatlantskog saveza za istraživanje oceana i inovacije. Komisija će organizirati **godišnje dijaloge o politikama za mlade** kako bi se stavovi mladih djelotvorno integrirali u oblikovanje politika.

Novi program stažiranja u okviru koalicije EU4Ocean omogućit će mladima da steknu praktično iskustvo na radnim mjestima koja doprinose konkurentnom i održivom plavom gospodarstvu. Time će se mladima pružiti vještine potrebne za buduće karijere, ali i ojačati povezanost znanja o oceanima i privatnog sektora. Posebno će važno biti jačanje položaja žena, kao i drugih nedovoljno zastupljenih skupina, kako bi preuzele aktivnu i konstruktivnu ulogu u aktivnostima povezanim s oceanima.

Glavne mjere:

- Inicijativa EU-a za promatranje oceana i operacionalizacija europskog DTO-a do 2030. kao doprinos Desetljeću znanosti o oceanima za održivi razvoj
- Europska strategija za istraživanje i inovacije u području oceana
- Uspostava Mreže mladih i međugeneracijskih ambasadora EU-a za oceane

6. Pomorska sigurnost i obrana kao temeljni uvjet

Sve veća složenost prijetnji, uključujući napade na podmorsku infrastrukturu, kibernetičke prijetnje, rizike proizašle iz plovila koja ne zadovoljavaju standarde i flote u sjeni te strateško osporavanje pomorskih prostora, zahtijeva koordinirani odgovor koji se temelji na tehnologiji i otporan je na buduće promjene te obuhvaća vanjsku i unutarnju dimenziju, kao i vojnu i civilnu dimenziju. U Baltičkom moru flota u sjeni izvor je akutnih rizika za okoliš, uključujući izljeve nafte, prijetnje pomorskoj sigurnosti i zaštiti te kršenje međunarodnog trgovinskog i pomorskog prava.

Europskom strategijom pomorske sigurnosti i njezinim akcijskim planom utvrđen je okvir koji EU-u omogućuje da zaštiti svoje interese na moru, zaštiti svoje građane i teritorij te promiče svoje vrijednosti i gospodarstvo. Njima se jača međunarodni poredak utemeljen na pravilima i osigurava potpuna usklađenost s međunarodnim instrumentima, posebno Konvencijom Ujedinjenih naroda o pravu mora (UNCLOS).

U skladu s tim prioritetima i Zajedničkom komunikacijom o sigurnosti kabela, Komunikacijom naslovljenom „ProtectEU: europska strategija unutarnje sigurnosti”²⁸ i Bijelom knjigom o europskoj obrani – Readiness 2030, EU i njegove države članice trebali bi se usmjeriti na jačanje suradnje u području mornarice i obalne straže, među ostalim u okviru višenamjenskih pomorskih operacija kojima se jača informiranost o pomorskom području, ulaže u najsuvremeniju pomorsku tehnologiju, jača zaštita ključne infrastrukture i vojna mobilnost, šire sposobnosti pomorske obrane i jača europska prisutnost i partnerstva u svijetu.

²⁸ [Komunikacija „ProtectEU: europska strategija unutarnje sigurnosti”](#).

6.1. Jačanje suradnje u području obalne straže i mornarice u EU-u te sigurnosti morskih granica

Komisija će dodatno promicati suradnju obalne straže širenjem uspješnih modela kao što su Europski forum o funkcijama obalne straže i Mediteranski forum o funkcijama obalne straže na područja kao što je Crno more. Ulaganja će biti usmjerena na **pilot-projekt europske flote bespilotnih letjelica (UxV)**, kojim se integriraju umjetna inteligencija i napredni senzori za pomorski nadzor u stvarnom vremenu, uz potporu Frontexa, Europske agencije za pomorsku sigurnost (EMSA) i Europske agencije za kontrolu ribarstva (EFCA). Time se poboljšavaju otkrivanje i odgovor, dopunjuju inicijative NATO-a i štiti ključna podmorska infrastruktura. Ulaganjem u izgradnju kapaciteta i osposobljavanje ojačat će se suradnja obalne straže i međuagencijska suradnja na razini EU-a.

6.2. Unapređenje tehnologije za sigurnost i obranu

EU će iskoristiti instrumente kao što su Europski fond za obranu (EFO), stalna strukturirana suradnja (PESCO), Europska obrambena agencija (EDA) te predloženi²⁹ Instrument za sigurnosne mjere za Europu (SAFE) i Program za europsku obrambenu industriju (EDIP) za modernizaciju pomorskih snaga i povezane infrastrukture, među ostalim kad je riječ o kapacitetima za komunikaciju i umrežavanje, sensorima, istraživanjima i razvoju tehnologije te zajedničkoj nabavi sredstava za obavještajni rad, nadzor i izviđanje, kao i uspostavi regionalnih centara za objedinjavanje informacija od 2025. EIB je spreman doprinijeti jačanju industrije, među ostalim podupiranjem pomorskih tehnologija i mobiliziranjem privatnog kapitala za inovacije usmjerene na sigurnost.

Novom inicijativom za Europsku informiranost o stanju u pomorstvu (uključujući spomenuti prijedlog europske flote bespilotnih letjelica) povezat će se senzori, bespilotni sustavi i patrolni zrakoplovi kako bi se oformila integrirana mreža nadzora. Bolja informiranost o stanju u pomorstvu ključna je za otklanjanje prijetnji i potporu odgovorima na hitne situacije. Nedavni incidenti koji utječu na ključnu pomorsku infrastrukturu ističu potrebu za nesmetanom suradnjom u skladu s regionalnim pristupom na razini morskog bazena.

Komisija aktivno potiče sva relevantna nacionalna pomorska tijela i agencije te pomorska tijela i agencije EU-a da se povežu sa Zajedničkim okruženjem za razmjenu informacija (CISE) i da pri tom primijene pristup na razini morskog bazena kako bi se potaknula regionalna integracija. Komisija prepoznaje promjenjivu prirodu pomorskih prijetnji te stoga poduzima sve što je potrebno kako bi se omogućila razmjena klasificiranih podataka u okviru CISE-a i potaknula njegova međusobna povezanost s okvirom za razmjenu informacija kojim upravlja Frontex, posebno Europskim sustavom nadzora granica (EUROSUR), kao i njegova interoperabilnost s Mrežom za pomorski nadzor (MARSUR), čime se olakšava sigurna komunikacija među ratnim mornaricama država članica. Time će se ojačati civilno-vojno sučelje, poboljšati zajednička informiranost o stanju i omogućiti brži i koordinirani odgovori na prijetnje u cijelom pomorskom području. Komisija će podupirati trud povezan s informiranosti o stanju u pomorstvu kako bi se napredovalo prema priznatoj pomorskoj slici u gotovo stvarnom vremenu, od svemira do morskog dna, koja bi se mogla dostaviti NATO-u.

²⁹ U trenutku donošenja ove Komunikacije donošenje prijedlogâ bilo je u tijeku.

6.3. Zaštita ključne pomorske infrastrukture

Osim nadzora, prioritizirat će se kibernetička sigurnost i otpornost IT sustavâ. Budući da se 99 % globalnih tokova podataka odvija podmorskim kabelima, bit će ključno zaštititi digitalnu infrastrukturu od kibernetičkih prijetnji, posebno u regiji Baltičkog mora, gdje je sigurnost ključne infrastrukture još ugroženija.

Središnja je sastavnica toga provedba Akcijskog plana EU-a za sigurnost kabela³⁰ u sinergiji s predstojećom Industrijskom pomorskom strategijom, čime će se poboljšati mehanizmi nadzora, odvrćanja i odgovora. Veći kapaciteti za otkrivanje prijetnji i ujednačenija slika stanja u stvarnom vremenu na razini morskog bazena pridonijeli bi sigurnosti morske i podmorske infrastrukture. Komisija podupire uspostavu dobrovoljnih regionalnih kabelskih centara na razini morskog bazena koji čine Integrirani mehanizam nadzora, u okviru kojeg bi države članice dogovorile suradnju na pojačanom otkrivanju na regionalnoj razini. U tom je smislu baltički/nordijski memorandum o razumijevanju o zaštiti ključne podmorske infrastrukture u Baltičkom moru obećavajući put za čvršću regionalnu suradnju na sigurnosti ključne infrastrukture u Baltičkom moru.

Neeksplozirana ubojna sredstva u vodama EU-a ugrožavaju ekosustave i infrastrukturu. **U okviru koordinirane Strategije za uklanjanje neeksploziranih ubojnih sredstava, koja će se početi provoditi u Baltičkom i Sjevernom moru i proširiti na Crno more, iskoristit će se napredne tehnologije za otkrivanje i odlaganje.** Provedba će se poboljšati partnerstvima s Komisijom za zaštitu morskog okoliša Baltičkog mora (HELCOM) i drugim regionalnim tijelima.

6.4. Jačanje pomorskih operacija i globalnih partnerstava EU-a

EU će ojačati svoje pomorske operacije u okviru zajedničke sigurnosne i obrambene politike, s posebnom usmjerenošću na informiranost o stanju u pomorstvu i zaštitu ključne infrastrukture. Stalna pomorska prisutnost u vodama EU-a bit će ključna za odvrćanje nezakonitih aktivnosti.

Arktik, koji je sve više izložen geopolitičkom nadmetanju, ključan je za okoliš, gospodarstvo i sigurnost EU-a. Uslijed klimatskih promjena otvaraju se novi morski plovni putovi i povećava rizik od nadmetanja za resurse, uništavanja okoliša i hibridnih prijetnji sigurnosti EU-a. Kako je istaknuto u politici EU-a za Arktik, Unija intenzivno radi na tome da Arktik ostane regija mira, niske napetosti i održive suradnje. Izgradnja otpornosti na Arktiku u skladu je s prioritetima EU-a u području klime, sigurnosti i multilateralne suradnje.

EU će nastojati još više jačati operativnu suradnju s nordijskim državama članicama i arktičkim državama sličnih stavova, posebno u području pomorskog nadzora, potrage i spašavanja te zaštite ključne pomorske infrastrukture.

Glavne mjere:

- Sveobuhvatna Strategija za neeksplozirana ubojna sredstva kojom će se integrirati najsuvremenije tehnologije za otkrivanje i zbrinjavanje

³⁰ [Akcijski plan EU-a za sigurnost kabela.](#)

- Razvoj dublje suradnje između EU-a, njegovih arktičkih država članica i arktičkih država sličnih stavova
- Pilot-projekt za europsku flotu bespilotnih letjelica (UxV) opremljenu najsuvremenijim sustavima i tehnologijama (površinskim, podvodnim i svemirskim)
- Jačanje suradnje u okviru strateških i sveobuhvatnih partnerstava s partnerskim zemljama u sjevernoj Africi i na Bliskom istoku

7. Međunarodno upravljanje oceanima i pojačana oceanska diplomacija

U okviru europske oceanske diplomacije, koja je čvrsto ugrađena u nastojanja EU-a u području zelene diplomacije i potpora je provedbi globalnih obveza, posebno u kontekstu UN-ovih ciljeva održivog razvoja, pojačat će se djelovanja za zaštitu oceana, kao i za zaštitu i promicanje interesa i vrijednosti EU-a u vezi s pitanjima oceana, uz izgradnju djelotvornih političkih, gospodarskih, kulturnih i znanstvenih odnosa sa zemljama, nacijama i relevantnim organizacijama u području oceana. **Snažnija međunarodna partnerstva** i promicanje multilateralne diplomacije i ishoda važniji su nego ikad. Potrebni su za djelotvornu zaštitu i upravljanje morskim resursima, posebno u području ribarstva, u kojem će trud za stvaranje boljih i pravednijih međunarodnih jednakih uvjeta **povoljno djelovati na ribarstvo EU-a i globalnu održivost**³¹.

7.1. Jačanje međunarodnog upravljanja oceanima

EU se zalaže za poštovanje međunarodnog prava, posebno Konvencije Ujedinjenih naroda o pravu mora (UNCLOS), i jačanje **multilateralnog poretka utemeljenog na pravilima** od kojeg koristi imaju sve nacije i svi narodi organiziranjem djelotvornog međunarodnog upravljanja. EU će iskoristiti svoj diplomatski utjecaj koji se temelji na njegovu kumulativnom isključivom gospodarskom pojasu, velikom tržištu morskih prehrambenih proizvoda i predanosti održivosti.

EU prepoznaje potrebu za regionalnom suradnjom te će stoga nastojati staviti upravljanje oceanima na prvo mjesto u međunarodnim programima, usklađivati međunarodne pravne okvire i poticati partnerstva.

U nastavku su navedene ključne mjere kojima će Komisija dati prednost i pojačati ih:

- **brza ratifikacija Sporazuma o BBNJ-u**³², promicanje njegova brzog stupanja na snagu, podupiranje njegove provedbe i osiguravanje održivog upravljanja otvorenim morima i
- **ambiciozan globalni Sporazum o plastici** za suzbijanje onečišćenja oceana. Komisija će biti pouzdan partner i predvodnik koji će surađivati s drugim strankama i što prije zaključiti pregovore o tom sporazumu.

EU bi također trebao iskoristiti sav svoj diplomatski utjecaj i mogućnosti za otvaranje prema javnosti kako bi posredovao u postizanju dogovora o proglašenju triju velikih **zaštićenih**

³¹ Za ta i druga upućivanja na EU u ovom poglavlju vidjeti Zaključke Vijeća o međunarodnom upravljanju oceanima, 15973/22 od 13. prosinca 2022.

³² [Morska bioraznolikost na područjima izvan nacionalne jurisdikcije.](#)

morskih područja u Južnom oceanu, što je najbolji način za očuvanje jedinstvenih i netaknutih morskih ekosustava i bioraznolikosti Antarktike. Nadalje, EU će promicati zaštitu 30 % otvorenih mora do 2030. EU prenosi sporazum o BBNJ-u u pravo EU-a³³ kako bi osigurao usklađenost s njime.

Komisija ostaje pri svojem **stajalištu o dubokomorskom rudarstvu, koje se temelji na predostrožnosti**, te ističe da je potrebno više istraživanja njegovih potencijalnih učinaka na okoliš, bioraznolikost, društvo i gospodarstvo. Dok ne bude dostupno dovoljno znanstvenih dokaza kojima bi se potvrdilo da dubokomorsko rudarstvo ne predstavlja prijetnju morskim ekosustavima, Komisija poziva na to da se te aktivnosti zaustave iz predostrožnosti i poziva Vijeće da potvrdi taj pristup. Komisija će se u okviru Međunarodnog tijela za morsko dno (ISA) zalagati za pristup utemeljen na pravilima.

Komisija se zalaže za načelo predostrožnosti i potrebu za odgovarajućom znanstvenom osnovom kojom bi se opravdale takve aktivnosti, kao i za odgovarajuće razmatranje povezanih rizika i učinaka prije daljnjeg razvoja tehnologija u nastajanju za ublažavanje klimatskih promjena koje zadiru u morski okoliš, kao što su tehnologije za **morsko** geoinženjerstvo i uklanjanje ugljikova dioksida³⁴.

EU se zalaže za osnivanje **međunarodne platforme za održivost oceana (IPOS)**, kojom bi se ojačala veza između znanosti i politike³⁵. IPOS će potaknuti donošenje odluka utemeljeno na dokazima, čime će se ojačati globalno znanje i razumijevanje oceanskih sustava kako bi se omogućila djelotvornija zaštita i održivo upravljanje. Komisija podupire i inicijative za veću znanstvenu suradnju kao što je **Sveatlantski savez za istraživanje oceana i inovacije (AAORIA)**.

Osim toga, Komisija će poduzeti sljedeće mjere:

- **Komisija** trenutačno istražuje kako poboljšati **održivost uvezenih proizvoda ribarstva i akvakulture** u okviru sustava autonomnih carinskih kvota.
- **Kako bi se 2026. smanjio slučajni ulov morskih kornjača**, Komisija namjerava donijeti specifikacije za uređaj kojim se kornjačama omogućuje izlazak iz mreže (TED)i kojim će se flota EU-a koristiti pri ribolovu tropskih kozica u zapadnom Atlantiku i Indijskom oceanu. Komisija će procijeniti djelotvornost tih novih specifikacija prije razmatranja daljnjih koraka na unutarnjoj ili međunarodnoj razini.
- Nadalje, Komisija će tražiti **ratifikaciju i potpunu provedbu međunarodnih instrumenata** kao što su Sporazum WTO-a o subvencijama za ribarstvo o zabrani štetnih subvencija, konvencije MOR-a o pomorcima i ribarima te sigurnosni standardi za ribarske brodove utvrđeni u okviru IMO-a.
- Kad je riječ o ribarstvu, Komisija će pojačati nastojanja za **rješavanje problema povezanih sa „zastavama pogodnosti”**, čime će se osigurati transparentnost vlasničkih struktura ribarskih plovila kako bi se osobe odgovorne za nezakonite prakse u pomorskoj industriji, uključujući ribarstvo i upravljanje okolišem, pozvale na odgovornost. To će se temeljiti na rezultatima studije koja je u tijeku.

³³ Vidjeti Prijedlog direktive o očuvanju i održivom iskorištavanju morske bioraznolikosti na područjima izvan nacionalne jurisdikcije, COM(2025) 173 final, 24.4.2025.

³⁴ Zajednička komunikacija o planu EU-a za međunarodno upravljanje oceanima, [JOIN\(2022\) 28 final](#).

³⁵ Vidjeti bilješku 31.

- EU aktivno predvodi i zalaže se za **poštovanje visokih standarda** održivosti u upravljanju ribarstvom, posebno u borbi protiv nezakonitih, neprijavljenih i nereguliranih ribolovnih aktivnosti, u okviru **regionalnih organizacija za upravljanje ribarstvom**.
- Komisija će predložiti **novu generaciju sporazuma o partnerstvu u održivom ribarstvu**, usklađenih sa širim regionalnim strategijama i prioritetima EU-a, posebno za Afriku i indo-pacifičku regiju, kako bi se doprinijelo dosljednom pristupu EU-a održivom ribarstvu i upravljanju oceanima.
- Europski parlament i Vijeće postigli su privremeni politički dogovor o prijedlogu Komisije o izmjeni Uredbe 1026/2012 kojim se nastoje suzbiti **neodržive ribolovne prakse**. U njemu se ogleda predanost EU-a poticanju suradnje s trećim zemljama na upravljanju zajedničkim stokovima, uz istodobno iskorištavanje tržišne snage EU-a za promicanje održivog ribarstva.

EU će i dalje služiti kao primjer svojim **pristupom nulte tolerancije prema nezakonitom, neprijavljenom i nereguliranom ribolovu (NNN)**³⁶, koji se temelji na dijalogu s trećim zemljama i sustavu za „izdavanje kartona” za ribolov NNN. Konkretno, iskoristit će EU-ov program certificiranja ulova (CATCH), kojim se tržište EU-a nastoji zaštititi od proizvoda ribolova NNN.

Digitalizacija sustava CATCH (IT CATCH) vodeća je inicijativa EU-a u globalnoj borbi protiv ribolova NNN, koja će postati obvezna od siječnja 2026. Zahvaljujući toj inicijativi države članice EU-a ojačat će i uskladiti svoje kontrole uvoza i mjere kojima se osigurava zakonitost proizvoda ribarstva koji se stavljaju na europsko tržište. Posebnu pozornost trebalo bi pridati najudaljenijim regijama, koje su izložene nepoštenom tržišnom natjecanju i nezakonitom ribolovu iz susjednih trećih zemalja.

EU će nastaviti raditi na ratifikaciji i provedbi Sporazuma o mjerama država luke te promicati provedbu njegovih **ažuriranih pravila o kontroli ribarstva** na globalnoj razini³⁷.

Komisija će 2026. pripremiti **Komunikaciju o novom strateškom pristupu vanjskom djelovanju EU-a u području ribarstva**, u kojoj će opisati **ta nastojanja EU-a**. Tim se pristupom nastoje ispraviti nedostaci u globalnom upravljanju ribarstvom i ojačati predanost EU-a održivom upravljanju oceanima.

7.2. Svršishodna strateška oceanska diplomacija

EU je važan diplomatski akter u području oceana, pri čemu zastupa interese Unije i njezinih država članica. Za održivo upravljanje oceanskim resursima, posebno ribarstvom, bit će potrebna pojačana suradnja između EU-a, trećih zemalja i globalnih aktera. EU-ova mreža bilateralne suradnje i strateških inicijativa s partnerima u regijama kao što su Sredozemlje i Crno more, Arktik, Afrika i indo-pacifička regija pomoći će u unapređenju upravljanja oceanima i održivog razvoja plavoga gospodarstva na globalnoj razini. Sudjelovanje u klimatskoj diplomaciji na globalnoj razini ključno je za obnovu zdravlja oceana. Male otočne države u razvoju posebno su bliski saveznici u pregovorima u okviru procesa COP-a jer na njih izravno utječu i utjecaji klimatskih promjena.

³⁶ Vidjeti bilješku 31.

³⁷ Vidjeti bilješku 31.

Komisija će predložiti sljedeće prioritetne mjere:

- **Komisija će usvojiti pristup morskih krajobraza** kako bi osigurala djelotvoran učinak i sinergiju u promicanju održivog upravljanja oceanima, očuvanja i održivog gospodarskog razvoja u partnerskim zemljama. Utvrdit će ključna područja za očuvanje, mapirati dionike i u potpunosti uzeti u obzir aktivnosti koje na njih utječu te razmotriti interakcije na razini cijelog sustava.
- Komisija će nastojati i potvrditi svoju predanost **partnerstvu EU-a i Afrike** ponovnim potvrđivanjem naše suradnje u području održivog plavoga gospodarstva, koje daje ključan doprinos gospodarstvu, sigurnosti opskrbe hranom i prehrani te održivom razvoju obaju kontinenata.

EU će iskoristiti svoje diplomatske kanale za promicanje rasprave o pitanjima povezanima s oceanima u okviru međunarodnih političkih programa, uključujući skupine G7 i G20. EU ponovno ističe svoju snažnu predanost godišnjem dijalogu o oceanima i klimi koji je Konferencija stranaka UNFCCC-a ovlastila za unapređenje pitanja oceana i klime u okviru UNFCCC-a i Pariškog sporazuma, među ostalim s obzirom na novu generaciju nacionalno utvrđenih doprinosa i sljedeći globalni pregled stanja.

U okviru europske oceanske diplomacije promicat će se poštovanje **međunarodnih standarda upravljanja** povezanih s upravljanjem ribarstvom te istodobno pomoći zemljama u razvoju u ratifikaciji i provedbi ključnih međunarodnih sporazuma, zaštiti bioraznolikosti, registraciji ribarskih plovila i ostvarivanju ciljeva održivog razvoja, posebno cilja održivog razvoja br. 14. EU će nastaviti podupirati održivi socioekonomski rast partnerskih zemalja u okviru strategija kao što je Global Gateway, čime će se osigurati da ribarstvo, akvakultura i druge aktivnosti povezane s oceanima doprinose održivom razvoju i izgradnji kapaciteta u cijelom svijetu. Kako bi se poduprli ciljevi EU-a u okviru Pakta o oceanima i uz potporu Grupe EIB-a, strategija Global Gateway koristi se za promicanje ciljanih ulaganja u partnerskim zemljama usmjerenih na upravljanje oceanima, održivo plavo gospodarstvo i djelovanje u području klime. Među njima su vodeće inicijative kao što su potpora zelenim pomorskim koridorima za promicanje dekarbonizacije pomorskog prometa i inicijativa kojom se priljev algi Sargassum pretvara u priliku za kružne inovacije i održivi rast u obalnim zajednicama.

Osim što su općenito najveći donatori, EU i njegove države članice najveći su svjetski donatori za otvoreno more. EU pozdravlja napredak postignut u okviru Konferencije stranaka Konvencije o biološkoj raznolikosti u pogledu mobilizacije sredstava potrebnih za zaštitu bioraznolikosti kako bi se postigli ciljevi djelovanja iz Globalnog okvira za bioraznolikost iz Kunminga i Montreala i prevladao globalni nedostatak financiranja za bioraznolikost, među ostalim u oceanima.

Glavne mjere:

- Komunikacija o strateškom pristupu vanjskom djelovanju EU-a u području ribarstva, uključujući novu generaciju sporazuma o partnerstvu u održivom ribarstvu
- Donošenje i stupanje na snagu izmjene Uredbe 1026/2012 o određenim mjerama za očuvanje ribljih stokova koje se odnose na zemlje koje dopuštaju neodrživi ribolov

- Brza ratifikacija i provedba Sporazuma o BBNJ-u i potpora provedbi u zemljama u razvoju doprinosom od 40 milijuna EUR Globalnom programu za oceane
- Stupanje na snagu i provedba prve faze Sporazuma WTO-a o zabrani štetnih subvencija za ribarstvo i zaključenje pregovora iz druge faze o predstojećim dodatnim pravilima za reguliranje subvencija kojima se potiču prelov i prekomjerni kapacitet
- Obvezna upotreba digitaliziranog EU-ova programa certificiranja ulova IT CATCH od siječnja 2026. kako bi se dopunio sustav EU-a za „izdavanje kartona” za djelotvorniju borbu protiv ribolova NNN
- Pilot-projekt međunarodne platforme za održivost oceana
- Promicanje zaštićenih područja u Južnom oceanu

8. Sljedeći koraci

S obzirom na trostruku planetarnu krizu koja se sastoji od ubrzanih klimatskih promjena, gubitka bioraznolikosti i onečišćenja te geopolitičke napetosti, EU mora odlučno djelovati kako bi zaštitio naše oceane i svoju pomorsku budućnost. Mobiliziranjem cijelog niza instrumenata i partnerstava koji su mu na raspolaganju EU može svojim primjerom pokazati kako stvoriti otporniji i siguran oceanski prostor koji se iskorištava na održiv način.

U Paktu o oceanima iznosi se strateški i koordinirani odgovor. Njime se objedinjuju reforme upravljanja, inovacije, ulaganja i međunarodna diplomacija u jedinstvenu viziju za zdravlje, održivost i blagostanje oceana.

Pakt nije samo plan djelovanja, već i poziv na djelovanje i odgovornost. Zajedno ćemo osigurati ulogu oceana kao regulatora Zemljine klime i saveznika u borbi protiv klimatskih promjena te njegovu bioraznolikost i staništa kao bogatstvo našeg planeta, pokretač gospodarstva i zajedničku baštinu za buduće generacije.

Komisija će surađivati s drugim institucijama EU-a, državama članicama, dionicima i međunarodnim partnerima kako bi ostvarila konkretne rezultate.

Prilog: Ciljevi povezani s oceanima u zakonodavstvu i politikama EU-a³⁸

Cilj	Obvezujući/ željeni	Izvor
Dobro stanje okoliša morskih voda mora se postići do 2020. Države članice moraju donijeti nacionalne morske strategije za postizanje ili održavanje dobrog stanja okoliša. Mora se uvesti pristup utemeljen na ekosustavima kao obvezujuće načelo za upravljanje morskim okolišem EU-a.	Obvezujući	Okvirna direktiva o morskoj strategiji
Mora se osigurati očuvanje morskih bioloških resursa i upravljanje ribolovom koji je usmjeren na njih. Najviši održivi prinos za sve riblje stokove mora se postići do 2020.	Obvezujući	Uredba o zajedničkoj ribarstvenoj politici
Do 2030. trebalo bi biti zaštićeno 30 % mora u EU-u, od čega bi 10 % trebalo biti strogo zaštićeno.	Željeni	Strategija za bioraznolikost
Potrebno je podupirati strategiju za bioraznolikost nastojanjem da se pridoneše postizanju održivih razina ribljih stokova i njihovu održavanju, smanjiti učinak ribolova na morsko dno i smanjiti utjecaj ribarstva na osjetljive vrste postupnim ukidanjem pridenog ribolova u zaštićenim morskim područjima do 2030., poboljšanjem selektivnosti, zaštitom osjetljivih vrsta, podupiranjem sektora ribarstva i jačanjem istraživanja, provedbe, upravljanja i sudjelovanja dionika.	Željeni	Aksijski plan EU-a: zaštita i obnova morskih ekosustava za održivo i otporno ribarstvo
Najmanje 20 % morskih područja EU-a mora se obnoviti do 2030., a svi ekosustavi koje je potrebno obnoviti moraju se obnoviti do 2050. Države članice moraju podnijeti nacionalne planove obnove do sredine 2026.	Obvezujući	Uredba o obnovi prirode
Potrebno je postaviti ~111 GW kapaciteta za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora na moru do 2030. i ~317 GW do 2050., od čega 100 MW kapaciteta za energiju oceana do 2027. i 1 GW do početka 2030.	Željeni	Komunikacija o ostvarivanju ambicije EU-a za energiju iz obnovljivih izvora na moru
Države članice moraju sklopiti neobvezujući sporazum o suradnji kad je riječ o ciljevima za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora na moru koja će se uvesti u svakom morskom bazenu do 2050.	Obvezujući	Uredba TEN-E
Potrebno je postaviti 88 GW kapaciteta za proizvodnju energije iz obnovljivih izvora na moru do 2030. i 360 GW do 2050.	Željeni	
Mora se postići opći cilj od najmanje 42,5 % energije iz obnovljivih izvora do 2030. (neobvezujući cilj od 45 %). Države članice dužne su objaviti informacije o	Obvezujući	Direktiva o energiji iz obnovljivih izvora III

³⁸ Popis se može dopuniti.

planiranim natjecajima i količinama energije iz obnovljivih izvora na moru koje planiraju postići.		
Potrebno je uvesti mjere za potporu postizanju klimatske neutralnosti do 2050., a to su: integracija energetske tranzicije u ribarstvo i akvakulturu, smanjenje emisija stakleničkih plinova, jačanje održivosti i energetske učinkovitosti, usklađivanje s ciljevima u pogledu bioraznolikosti i onečišćenja, razvoj vještina i karijera, ulaganje u istraživanje i inovacije te promicanje međunarodne suradnje.	Željeni	Komunikacija „O energetskej tranziciji u sektoru ribarstva i akvakulture EU-a”
Klimatska neutralnost u EU-u mora se postići do 2050., uz prijelazni cilj smanjenja emisija stakleničkih plinova za najmanje 55 % do 2030. u odnosu na razine iz 1990.	Obvezujući	Europski zakon o klimi
Moraju se postići ciljevi za uvođenje opskrbe električnom energijom s kopna za veće morske kontejnerske i putničke brodove u morskim lukama i za plovila unutarnje plovidbe.	Obvezujući	Uredba o uvođenju infrastrukture za alternativna goriva
Moraju se poštovati maksimalna ograničenja godišnjeg prosječnog intenziteta stakleničkih plinova energije koju upotrebljavaju brodovi bruto tonaže veće od 5000 tona koji pristaju u europskim lukama, bez obzira na zastavu – smanjenje od 2 % do 2025. i smanjenje od 80 % do 2050. Putnički i kontejnerski brodovi trebaju se opskrbljivati električnom energijom s kopna ili koristiti alternativne tehnologije s nultom stopom emisija od 1. siječnja 2030. nadalje u lukama obuhvaćenima člankom 9. Uredbe o uvođenju infrastrukture za alternativna goriva te od 1. siječnja 2035. u svim lukama EU-a koje razvijaju kapacitete za opskrbu električnom energijom s kopna.	Obvezujući	Uredba o upotrebi obnovljivih i niskougličnih goriva u pomorskom prometu
Postrojenja za recikliranje dužna su osigurati da se pri recikliranju brodova sprečava ispuštanje opasnih tvari u more i da se pravilno gospodari otpadom. Obvezan je popis opasnih materijala za upravljanje tvarima koje bi mogle naštetiti morskom okolišu i uspostava europskog popisa postrojenja za recikliranje brodova.	Obvezujući	Uredba o recikliranju brodova
Zabranjuju se određeni plastični predmeti za jednokratnu upotrebu, npr. slamke i pribor za jelo. Stopa prikupljanja plastičnih boca mora iznositi 77 % do 2025. i 90 % do 2029.	Obvezujući	Direktiva o smanjenju utjecaja određenih plastičnih proizvoda na okoliš
Države članice trebale bi kvantitativno smanjiti potrošnju nekih plastičnih proizvoda za jednokratnu upotrebu do 2026. u odnosu na 2022.	Željeni	
EU bi do 2030. trebao smanjiti plastično smeće u moru za 50 %, a mikroplastiku za 30 % te smanjiti gubitke hranjivih tvari, upotrebu kemijskih pesticida i rizik od njih, upotrebu opasnijih pesticida i prodaju antimikrobnih sredstava za životinje iz uzgoja i akvakulturu za 50 %.	Željeni	Akcijnski plan za postizanje nulte stope onečišćenja

<p>Države članice dužne su uspostaviti mrežu zaštićenih područja Natura 2000 kako bi osigurale održavanje ili, prema potrebi, povrat u povoljno stanje očuvanosti najvrjednijih prirodnih stanišnih tipova i staništa vrsta širom EU-a.</p>	<p>Obvezujući</p>	<p>Direktiva o pticama</p> <p>Direktiva o staništima</p>
<p>Države članice svojim planovima upravljanja riječnim slivovima i programima mjera moraju štiti i, prema potrebi, obnoviti vodna tijela kako bi postigle dobro stanje i spriječile pogoršanje (dobro kemijsko i ekološko stanje).</p>	<p>Obvezujući</p>	<p>Okvirna direktiva o vodama</p>
<p>Države članice dužne su smanjiti onečišćenje voda uzrokovano nitratima koji se upotrebljavaju u poljoprivredi određivanjem područja ugroženih nitratima i praćenjem koncentracija nitrata u vodnim tijelima te utvrditi kodekse dobre poljoprivredne prakse.</p>	<p>Obvezujući</p>	<p>Direktiva o nitratima</p>
<p>Države članice dužne su osigurati da se u njihovim teritorijalnim morima, isključivim gospodarskim pojasevima i područjima kontrole onečišćenja izvan područja kontrole emisija Baltičkog i Sjevernog mora ne upotrebljavaju goriva s masenim udjelom sumpora većim od 0,50 %, a unutar područja kontrole emisija goriva s masenim udjelom sumpora većim od 0,10 %.</p>	<p>Obvezujući</p>	<p>Direktiva o sumporu</p>
<p>Države članice dužne su pratiti i procjenjivati vodu za kupanje.</p>	<p>Obvezujući</p>	<p>Direktiva o kvaliteti vode za kupanje</p>
<p>Ciljevi ZRP-a moraju se postići doprinošenjem djelotvornom i transparentnom tržištu reguliranjem strukovnih organizacija, tržišnih standarda, informiranja potrošača, pravila tržišnog natjecanja i istraživanja tržišta.</p>	<p>Obvezujući</p>	<p>Uredba o zajedničkom uređenju tržišta proizvodima ribarstva i akvakulture</p>
<p>Države članice dužne su spriječiti, svesti na najmanju mjeru i ublažiti štetne učinke namjernog i nenamjernog unošenja i širenja invazivnih stranih vrsta u Uniji na bioraznolikost.</p>	<p>Obvezujući</p>	<p>Uredba o invazivnim stranim vrstama</p>
<p>Misijom „Obnova naših oceana i voda”, s ciljem do 2030., EU nastoji istraživanjem i inovacijama, građanskim sudjelovanjem i plavim ulaganjima zaštititi i obnoviti zdravlje naših oceana i voda. Novim pristupom u okviru te misije ocean i ostale vode smatraju se jedinstvenom cjelinom koja ima ključnu ulogu u postizanju klimatske neutralnosti i obnovi prirode.</p>	<p>Željeni</p>	<p>Misija EU-a – Obnova naših oceana i voda</p>